

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 23.1.2008
COM(2008) 30 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**20% - 20% до 2020 година
Възможностите на Европа пред климатичните промени**

{COM(2008) 13 окончателен}
{COM(2008) 16 окончателен}
{COM(2008) 17 окончателен}
{COM(2008) 18 окончателен}
{COM(2008) 19 окончателен}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

20% - 20% до 2020 година

Възможностите на Европа пред климатичните промени

(текст от значение за ЕИП)

2007 година бе повратен момент за климатичната и енергийна политика на Европейския съюз. Европа показва готовността си да поеме ролята на световен лидер в усилията за справяне с климатичните промени, в снабдяването със сигурна, устойчива и конкурентоспособна енергия, както и в превръщането на европейската икономика в модел за устойчиво развитие през 21-ви век. Общественото мнение в Европа застана решително зад предприемането на мерки за справяне с измененията на климата, за адаптирането на Европа към новата реалност на съкращаване на емисиите на парникови газове и за развитието на собствени възобновяеми и устойчиви енергийни източници. Очертава се политически консенсус за поставянето на тези въпроси в центъра на политическата програма на Европейския съюз като водеща тема от централно значение за Съюза и за Лисабонската стратегия за икономически растеж и работни места, както и за отношенията на Европа с партньорите ѝ по света. Тези теми получиха подкрепата както на Европейския парламент¹, така и на Европейския съвет.

На срещата си през март 2007 г. Европейският съвет постигна съгласие за определянето на конкретни, правнообвързващи цели, символ на решимостта на Европа. Това не бе лекомислено решение. Залогът е голям, като просперитетът на Европейската икономика зависи от намирането на правилния път напред. Вече са налице достатъчно убедителни доказателства, които сочат, че цената на бездействието ще бъде пагубна за световната икономика: между 5% и 20% от световния БВП, според доклада на Никълъс Стърн². В същото време, последните повишения в цените на петрола и природния газ показаха ясно как с всяка изминала година конкуренцията за енергийни източници става все по-интензивна и как енергийната ефективност и възобновяемите източници на енергия могат да бъдат печеливши инвестиции. Този контекст обуслови решимостта на европейските лидери да се ангажират с процес на трансформация на европейската икономика, която изисква значителни политически, социални и икономически усилия. В същото време, необходимите промени представляват възможност за модернизиране на европейската икономика, насочвайки я към бъдеще, в което технологиите и обществото ще бъдат в хармония с новите потребности и в което иновациите ще създадат нови възможности за икономически растеж и работни места.

Европейският съвет постави две ключови цели:

¹ Резолюция на Европейския парламент относно измененията в климата от 14 февруари 2007 г. (P6_TA(2007)0038).

² Министерство на финансите на Обединеното кралство, Доклад „Стърн“: Икономически последици от климатичните промени“, 2006 г. http://www.hm-treasury.gov.uk/independent_reviews/stern_review_economics_climate_change/stern_review_report.cfm

- Съкращаване с поне 20% на парниковите газове до 2020 г. – намаление, което може да достигне 30%, ако бъде постигнато международно споразумение, обвързващо други развити държави със „сходни съкращения в емисиите, както и други икономически напреднали развиващи се страни с принос, съответстващ на тяхната отговорност и възможности“.
- 20-процентов дял на енергията от възобновяеми източници в енергийното потребление на ЕС до 2020 г.

Европейският съвет се съгласи, че най-добрият начин за постигането на тази амбициозна цел е тя да бъде правнообвързваща и всяка държава-членка да е наясно какво се очаква от нея. По този начин държавният капацитет може да бъде най-пълно мобилизиран, а частният сектор ще притежава необходимото дългосрочно доверие, за да оправдае инвестициите, нужни за трансформирането на Европа в икономика с висока енергийна ефективност с ниско равнище на въглеродни емисии.

Решимостта на Европейския съвет бе сигнал за международните партньори, че ЕС е решен да превърне думите в дела. Това оказва влияние върху проведената през декември 2007 г. в Бали Конференция на ООН за измененията на климата. Европейският съюз изигра ключова роля в постигането на съгласие по пътната карта за подписването преди 2009 г. на ново цялостно споразумение за съкращаване на емисиите. Това потвърди решимостта на Съюза да продължи напред в борбата с климатичните изменения и да защити убеждението си, че развитите държави могат и трябва да се обвържат с 30-процентно съкращение на емисиите до 2020 г. ЕС трябва да продължи да заема водеща роля в преговорите за ново международно споразумение с амбициозни цели.

Следващата стъпка е превръщането на политическите насоки на Европейския съюз в дела. Пакетът от мерки, предложен от Европейската комисия, очертава съгласуван и цялостен подход в подготовката на Европа за прехода към икономика с ниски въглеродни емисии. Документът показва, че усилията, които трябва да бъдат положени, са в рамките на разумното. Мерките са взаимно допълващи се. Те предлагат правилния начин за постигане на резултати по амбициозните цели на Европа в областта на измененията на климата, сигурността и конкурентоспособността на енергетиката.

Осигуряване на просперитета в Европа във време на промяна

Европейската икономика е изправена пред предизвикателството да се адаптира към изискванията на икономическо развитие с ниски въглеродни емисии, съчетано със сигурни доставки на енергия. Но предизвикателството е преодолимо, като открива и нови възможности. Съществува реален потенциал за превръщането на климатичните политики в основен двигател за растеж и заетост в Европа. Европа може да покаже, че необходимите промени вървят ръка за ръка с процеса на градеж на конкурентоспособна и просперираща икономика, подготвена за 21 век. Процесът на преход към нисковъглеродна икономика ще се нуждае от приобщаването на социалните партньори, особено на ниво индустриални браншове.

Поемането на ангажимент на световно равнище остава неотменно условие за успешното справяне с последствията от климатичните промени. Но аргументите в полза на незабавни действия от страна на Европа са безапелационни. Колкото повече се изчаква, толкова по-висока ще бъде цената, свързана с адаптацията. Колкото по-рано Европа предприеме действия, толкова по-голяма ще е възможността за използване на придобитите умения и технологии за насърчване на иновациите и икономическия растеж. Тенденциите в световен мащаб са вече очертани и ЕС може да поеме инициативата за постигане на международно споразумение за климата за периода след 2012 година.

Намаляването на парниковите газове и повишаването на дела на възобновяемата енергия, съгласно договорените от държавните и правителствени ръководители цели, ще направят ЕС много по-малко зависим от вноса на петрол и природен газ. По този начин ще се намали уязвимостта на европейската икономика от нарастването и нестабилността на цените на енергията, инфлацията, от геополитическите рискове и тези, свързани с не добре регулирани вериги на доставки, които не могат да отговорят адекватно на увеличаването на търсенето в световен план.

Възможностите, породени от прехода, са с широк обхват:

- Очаква се вносът на петрол и природен газ да намалее с около 50 млрд. евро до 2020 г.³ като по този начин се подобри енергийната сигурност в полза на гражданите и предприятията на целия Европейски съюз. Ако настоящите цени за барел се запазят, икономии от намаляване на вноса ще се увеличат.
- Технологиите, свързани с възобновяеми източници на енергия, достигнаха оборот от 20 млрд. евро и създадоха 300 000 нови работни места. Изчисленията сочат, че дял от 20% на възобновяемите източници на енергия до 2020 г. ще означава почти милион работни места в този бранш и дори повече, ако Европа се възползва от възможността да бъде световен лидер в тази област. Освен това, секторът на възобновяемата енергия е трудоемък и разчита на голям брой малки и средни предприятия, гаранتي за разпространението на нови работни места и технологично развитие във всеки край на Европа. Същото важи и за енергийната ефективност на сградите и енергийно-ефективните продукти.
- Ако всички предприятия бъдат окуражавани да използват нисковъглеродни технологии, предизвикателството да се посрещнат последствията от климатичните промени може да бъде превърнато в реална възможност за европейската промишленост. Общо еко-индустрията е в основата на вече 3,4 млн. работни места в Европа, като предлага и особено висок потенциал за растеж. Екологичните технологии не са монопол само на определена част от Европа. Те представляват все по-голяма част от индустрия, която в момента има над 227 млрд. евро годишен оборот, и която предлага реални предимства на първите, навлезли на този пазар.

Този факт се обосновава от политическия консенсус в полза на промените и решението на Европейския съвет за предприемане на действия.

³ Моделът се основава на цена на петрола от 61 US \$ за барел.

Структурирането на предложенията бе определено от два фактора. На първо място, предложенията са направени така, че целите, заложи в тях, се постигат по възможно най-изгодния икономически начин. На второ място, усилията, които се изискват от определени държави и промишлени браншове, остават балансирани и пропорционални, като вземат предвид специфичните за тях обстоятелства. В центъра на подхода на Комисията за изработване на предложенията стоят принципите на справедливост и солидарност.

Основни принципи

Пакетът мерки бе разработен в отговор на поканата на Европейския съвет до Комисията да представи конкретни предложения. В същото време лидерите на ЕС постигнаха политическо съгласие относно принципите, на които трябва да се основават въпросните предложения за действие.

Рамката, разработена от Комисията, зачита принципите, изложени от Европейския съвет. По-специално, привеждането на общите цели на ЕС в специфични цели за всяка държава-членка, е водено от нуждата за постигане на политически консенсус, който да движи промените и да поддържа общественото мнение.

Предложенията се основават на пет ключови принципа:

- Целите трябва да бъдат постигнати: за да уверят европейските граждани в действителността на промените, за да убедят инвеститорите да инвестират и да покажат на световните партньори на ЕС сериозните му намерения. Следователно предложенията трябва да бъдат ефикасни и достатъчно стабилни, за да бъдат посрещнати с доверие и да разполагат с механизъм за мониторинг и следене на тяхното спазване.
- Усилията, които се изискват от различните държави-членки трябва да бъдат разпределени справедливо. В това отношение трябва да се вземе предвид, че някои държави-членки разполагат с по-големи възможности да финансират необходимите инвестиции. Предложенията трябва да бъдат достатъчно гъвкави, за да държат сметка за различните начални позиции и специфични обстоятелства в държавите-членки.
- Разходите трябва да бъдат намалени максимално: мерките трябва да бъдат изготвени индивидуално, за да се ограничи цената на адаптацията на европейската икономика. Цената на провеждането на промените и последиците за конкурентоспособността на Съюза в световен мащаб, както и последиците за заетостта и социалното сближаване, трябва да бъдат изведени на преден план при изработването на структурата на реформите.
- ЕС трябва да продължи напред и след 2020 г., като направи още по-драстични съкращения в емисиите, за да изпълни заложената за развитите държави цел за намаляване наполовина на емисиите до 2050 г. Това означава насърчаване на технологичното развитие и осигуряването на системен капацитет за внедряване в широк мащаб на новите технологии, използване на наличните инструменти в подкрепа на иновациите и създаване на конкурентни предимства на чистата енергия и промишлените технологии.

- Европейският съюз трябва да направи всичко възможно за постигането на цялостно международно споразумение за съкращаване на емисиите на парникови газове. Предложенията интегрират решимостта на Съюза да предприеме по-нататъшни действия в рамките на международни договорености, преминавайки от 20% минимална цел за намаление на парниковите газове, до 30-процентно съкращение.

Инструментариум за постигане на целите

Актуализиране на Системата за търговия на емисии (СТЕ)

Системата на ЕС за търговия на емисиите се доказва като новаторски инструмент за намиране пазарен стимул за съкращения в емисиите на парникови газове. Тя изисква от предприятията да предават квоти, еквивалентни на равнището им на емисии на CO₂. Тази система на „ограничаване и търговия“ в настоящата си форма означава, че квотите се разпределят от националните правителства на предприятията, след одобрението от страна на Комисията на плановете по държави. Разви се пазар на квоти за емисии на въглерод, защото компаниите могат да продават отредените им квоти, ако са съкратили собствените си емисии, или да купят квоти, ако емисиите им надвишават полагаемите им квоти. По този начин, ако предприятията инвестират в съкращението на емисии, те могат да си осигурят източник на доходи от продажбата на квоти, като в същото време насърчават иновациите и стимулират промените по най-икономически съобразния начин. Тази система обхваща около 10 000 завода в ЕС, включително електроцентрали, петролни рафинерии и стоманодобивни предприятия, които са отговорни за почти половината от емисиите на ЕС от CO₂.

Прегледът на СТЕ показва, че за да постигне новите си цели, системата трябва да бъде укрепена и актуализирана. Стимулиращият ефект на настоящата СТЕ бе понижен заради щедрия брой квоти, раздадени през първата фаза (2005-2007 г.). Структурата на СТЕ, с национални планове за разпределение на квотите, повиши риска от изкривявания по отношение на конкуренцията и вътрешния пазар. Обхватът на СТЕ по отношение на засегнатите сектори от икономиката и газовете, включени в системата, също ограничи възможностите ѝ за съкращение на емисиите.

Преработената Схема за търговия с емисии ще надгради положителния опит, натрупан досега и ще осигури нов тласък на такъв тип икономика, който не вреди на климата:

- Обхватът на СТЕ ще бъде разширен с включването и на други парникови газове, освен CO₂⁴, и на всички основни промишлени замърсители. За да се намали административната тежест, промишлени предприятия, които отделят по-малко от 10 000 т. CO₂ яма да са задължени да участват в СТЕ, при условие че са предвидени еквивалентни мерки, които да осигурят техния принос към усилията по съкращаване.

⁴

N₂O от производството на киселини и флуоро-водородни съединения на въглерода – фреони (PFC) в алуминиевия сектор.

- Хармонизирана схема за търговия на емисии, която обхваща целия Европейски съюз, ще отговаря най-добре на изискванията на вътрешния пазар, като ще разполага с общи правила за осигуряването на равни условия за всички участници. Националните планове за разпределение на квотите ще бъдат заменени от тръжни процедури или безплатно разпределение по единни правила, валидни за целия Съюз. Квотите, пускани на пазара, ще бъдат намалявани от година на година, за да позволят до 2020 г. съкращаването на емисиите, обхванати от СТЕ, с 21% от нивата през 2005 г.

Секторът на енергетиката, който представлява основна част от емисиите, ще бъде подложен изцяло на тръжни процедури с наддаване от началото на новия режим през 2013 г. Повечето от останалите промишлени сектори, както и авиацията, ще навлязат постепенно в тръжните процедури с наддаване, като се очаква да бъдат подложени изцяло на този режим до 2020 г.

Търговете ще бъдат организирани от държавите-членки, а приходите ще увеличат средствата в държавната хазна. При все това тръжните процедури ще бъдат отворени за всеки оператор от ЕС, който желае да закупи квоти в някоя държава-членка. Тръжните процедури ще генерират източник на значителни приходи за държавите-членки, който ще подпомогне процеса на преход към икономика с ниски въглеродни емисии, ще подкрепи иновациите и научните изследвания, както и технологичното развитие в области като възобновяемите източници на енергия и улавяне и съхранение на въглерод, ще подпомогне развиващите се страни и тези, които не разполагат с достатъчно средства за инвестиции в сектора на енергийната ефективност. Държавите-членки трябва да отделят поне 20% от тръжните си приходи за тези цели.

- Съгласно Протокола от Киото индустриалните държави могат да постигнат част от съкращенията в емисиите, с които са се ангажирали, чрез инвестиране в проекти за намаляване на емисиите в други държави, най-вече развиващите се страни, чрез Механизма за чисто развитие (МЧР)⁵. Този подход има предимството да работи за постигане на целите за намаляване на емисиите на по-ниска цена, както и да насърчава трансфера на нисковъглеродни технологии към развиващите се държави. МЧР е доказал ефективността си за съкращаване на емисиите и предлага достъп до по-изгодни икономически възможности, в сравнение с тези, които са на разположение в Европа. Въпреки това, широкото използване на този подход може да подрони общата ефективност на СТЕ, увеличавайки наличните средства на предприятията и по този начин намалявайки търсенето на квоти и стимула за правителствата и предприятията да насърчават съкращаването на емисиите на национално равнище. По този начин може също да се намали капацитетът на СТЕ да играе ролята на основен двигател за постигането на поставените цели за възобновяема енергия.

⁵ Съществува също и съвместно изпълнение по проекти в други индустриализирани държави, които са си поставили целите от Киото.

При новата Схема за търговия с емисии, предприятията ще продължат да имат достъп до МЧР, но използването на средствата, породени от подобни механизми, ще бъде ограничено до нивата, използвани в понастоящем в схемата. По този начин достъпът до механизма може да бъде разширен ако бъде постигнато международно споразумение, чието подписване би позволило на ЕС да се придвижи бързо към по-високата цел от 30% намаление на парниковите газове. Предоставянето на достъп до този механизъм ще бъде също така стимул за присъединяването към споразумението на трети страни, със съзнанието, че в резултат на това ще могат да се възползват от европейски инвестиции и технологии.

Съкращаване на парниковите газове извън СТЕ

Тъй като ревизираната Схема за търговия с емисии ще покрива по-малко от половината емисии на парникови газове, на ЕС е необходима рамка за национални ангажменти, които ще обхванат останалата част от емисиите, в области като транспорт, сгради, селско стопанство, отпадъци и промишлени предприятия, които попадат под прага за включване в СТЕ. Целта за тези области ще бъде намаление с 10% от нивото на емисии за 2005 г. със специфични цели за всяка държава-членка. Част от мерките ще бъдат на равнище ЕС – като например по-стриктните стандарти за емисии на CO₂ от автомобилите и горивата, както и общи европейски правила за насърчаване на енергийната ефективност – но като цяло държавите-членки ще бъдат свободни да избират къде да съсредоточат усилията си и какви мерки да въведат в полза на промените. Държавите-членки ще имат също така достъп до МЧР за общо около една трета от необходимите съкращения.

Нова ера за възобновяемата енергия

На срещата си през март Европейският съвет отдели специално внимание на възобновяемата енергия. С решението си да определят фиксирана цел за ЕС като цяло, подкрепена от конкретни национални цели, лидерите на ЕС признаха специалния принос, който възобновяемата енергия може да окаже към постигането на целите за намаляване на емисиите и подобряването на енергийната сигурност. Днес делът на възобновяемата енергия в потреблението на ЕС е 8,5%. Необходимо е увеличение от средно 11,5% за постигането на целта от 20% през 2020 г. За това ще са нужни значителни инвестиции в целия Европейски съюз, но относителните разходи ще намаляят, когато останалите производители на енергия се изправят пред цената на квотите по СТЕ и растящите цени на петрола и природния газ.

Държавите-членки разполагат с различни възможности за развитие на източниците на възобновяема енергия и усилията за постигането на 20-процентов дял на този тип енергия в общата консумация трябва да са диференцирани между тях. Европейският съвет изведе известен брой съображения, които да бъдат взети предвид при определянето на национални цели. Поставените цели следва да бъдат справедливи, да отчитат различните стартови позиции и потенциал, включително съществуващото равнище на възобновяема енергия и разпределението на различните видове енергия в общото енергийното потребление, особено нисковъглеродните технологии за производство на енергия.

Предложението на Комисията се основава на методология, според която половината от допълнителните необходими усилия се разпределят поравно между държавите-членки. Останалата половина ще бъде разпределена в зависимост от БВП на глава от населението. Освен това целите по държави ще вземат предвид и пропорционална част от резултатите на тези държави-членки, които вече са постигнали известно увеличение на дела на възобновяемата енергия през последните години. Този тип методология за определянето на национални квоти, заедно с новия механизъм на гъвкавост означава, че предоставеният от Европейския съвет мандат е бил стриктно спазен.

Възможностите за развитие на възобновяема енергия варират в различните държави-членки. Някои от тях притежават потенциал за развитието на енергия от вятъра, други от слънчевата светлина или биомасата. Държавите-членки са най-добре осведомени за това кой е най-удачният за тях способ. Но при кратките срокове за масовото въвеждане на възобновяемата енергия и нуждата на инвеститорите от сигурност, държавите-членки трябва да имат ясна визия за това къде и как смятат да предприемат действия. Всяка държава-членка ще представи национален план за действие, в който се очертават начините, по които тя смята да постигне зададените цели и методите за ефективно наблюдение на напредъка. Необходимо е специално усилие за съкращаване емисиите от парникови газове и постигането на по-висока сигурност на енергийните доставки в транспортния сектор, поради което Европейския съвет реши да определи конкретна минимална цел от 10% за устойчиви биогорива като дял от общата консумация на дизел и бензин.

Стойността на експлоатацията на потенциалните източници на възобновяема енергия също варира. Някои инвестиции могат да бъдат внедрени бързо в широк мащаб и да са икономически изгодни, но след изчерпването им инвеститорите ще трябва да се обърнат към по-скъпи варианти. В същото време с повишаване на обема на продукцията, разходите по производството ще спаднат. Ето защо държавите-членки се нуждаят от известна гъвкавост. Доколкото с това се постига общата цел, определена за ЕС, на държавите-членки трябва да се разреши да осъществяват техния принос чрез подкрепа на общото европейско усилие, а не само в рамките на собствените им граници. Ако държавите-членки могат да постигнат собствените си цели, помагайки в развитието на възобновяемата енергия в друга държава-членка, то те могат да намалят собствените си разходи и в същото време да предоставят на друга държава-членка допълнителни приходи. От европейска гледна точка (а не от национална), по този начин инвестициите ще се насочат към местата в ЕС, където възобновяемата енергия може да бъде произвеждана най-ефективно, с което цената за постигане на общата цел може да се намали с 2 до 8 млрд. евро.

Подобна инвестиция в друга държава-членка не изисква физически трансфер на ресурси, пред който стоят географски и технически пречки. Тя може да бъде извършена чрез трансфер на гаранции за произход (доказателство за произведена възобновяема енергия). Предложението ще създаде тези инструменти успоредно със съществуващите национални схеми за подкрепа на възобновяемата енергия. Това ще позволи общата цел да бъде постигната по възможно най-икономически изгодния начин.

Всяко разширяване на източниците на възобновяема енергия също изисква адаптиране на традиционната законодателна рамка за конвенционалните източници на енергия. Регулаторните, административни и програмни бариери пред развитието и насърчаването на енергията от възобновяеми източници трябва да бъдат премахнати и в тази връзка целта на предложението е да създаде подходящите условия за този процес.

Европейският съвет също прие отделна минимална цел, която се отнася до дела на устойчивите биогорива за европейския транспорт. Въпреки че биогоривата са единствената приложима алтернатива в близко бъдеще на транспортното гориво, техният растеж изисква определянето на критерии за екологичната им устойчивост. Предложената схема включва минимални критерии за парникови газове, отделяни от биогоривата, които се използват за покриването на 10-процентната цел. Също така се определят правнообвързващи критерии за биоразнообразие и се забраняват някои промени в употребата на земеделски земи. С приемането ѝ схемата ще представлява най-цялостната система от този род в световен мащаб и ще се отнася както до биогорива, произведени в ЕС, така и до вносни биогорива. Тези правила са изключително важни, за да се гарантира, че ползите за околната среда от използването на биогорива ще са по-големи от евентуалните нанесени вреди. В същото време Комисията се ангажира да подкрепя във всичките си политики бързото развитие на биогорива от второ поколение. Тя ще следи отблизо развитието на пазара и ефекта му върху храните, животинските фуражи, енергетиката и други промишлени употреби на биомасата, като при необходимост ще предприеме подходящи мерки.

Роля на енергийната ефективност

Целта на ЕС да спестява 20% от потреблението на енергия до 2020 г. чрез по-голяма енергийна ефективност е важна част от програмата. Предвижда се с постигането на тази цел ЕС да спести около 100 млрд. евро и да намали емисиите с около 800 млн. тона на година. Това е и един от основните начини за реализиране на съкращенията на CO₂.

В области като транспорт, жилищно строителство, по-ефикасното производство, пренос и разпространение на електроенергия съществуват редица възможности, които се стимулират от растящите цени на енергията за консуматорите, но имат нужда от подкрепа и чрез комбинация от законодателни мерки и информация. Продуктовите стандарти могат да бъдат използвани за повишаване ефективността на редица стоки, от телевизорите и автомобилите до отоплителните уреди и уличното осветление. По-доброто етикетирание на продуктите доведе до това 75% от закупените етикетирани стоки да са от клас „А“. Тези икономии дават по-голяма възможност на домакинствата да се справят с растящите цени на енергията, както и позволяват повече инвестиции в технологиите и създаването на работни места. Но постигането на 20-процентовата цел за енергийна ефективност ще изисква значителни усилия на всички равнища от публичните власти, икономическите оператори и гражданите.

През последните 10 години технологиите се развиват бързо. Технологиите за добиване на енергия от възстановяеми източници правят вятърната и слънчевата енергия по-икономически изгодни от когато и да било. Технологиите за енергийна ефективност са внедряват в продукти, като се започне от скромната електрическа крушка до най-сложната машина за производство. Но този процес трябва да се ускори, ако Европа иска да постигне целите си в областта на климата и енергетиката и ако иска да използва най-пълно търговския потенциал на тези технологии. Европейският стратегически план за енергийните технологии⁶ ще използва възможностите на разположение на ЕС, за да подпомогне запазването на водещата роля на Съюза в областта на устойчивите технологии. Областите на климатичните изменения и енергетиката са набелязани като едни от първите, върху които Европейският технологичен институт може да насочи вниманието си.

От особено значение е *улавянето и съхранението на въглерод (УСВ)*. Изкопаемите горива ще продължат да бъдат основният източник на енергия в световен мащаб в предстоящите десетилетия. Запасите от въглища ще бъдат необходими за снабдяване на Европа с енергия и за нарастващите нужди от енергия в много развиващи се страни. Но целта за намаляване наполовина на световните емисии на парникови газове до 2050 г., в сравнение с нивата от 1990 г., няма никога да бъде изпълнена, освен ако не се намери начин да се използва енергийния потенциал на въглищата без това да увеличи емисиите. Ето защо Европейският съвет подкрепи ранните действия за избор на УСВ технологиите при строежа на нови електроцентрали, включително създаването до 2015 г. на не повече от 12 демонстрационни съоръжения.

Необходимо е европейско законодателство, което да предостави подходяща рамка за функционирането на УСВ технологиите при условията на вътрешния пазар и да отчита техните предимства в рамките на Схемата за търговия с емисии. Важна част от пакета предложения е да се убедят инвестиращите УСВ технологии, че ще могат да си спестят разходите за квоти по СТЕ, които техните конкуренти трябва да посрещнат, и че ще бъдат създадени подходящите мерки за сигурност, които да оправдаят дългосрочни инвестиции. Ще бъде създадена Европейска индустриална инициатива, която да обедини основните заинтересовани страни и да ръководи координирано развитието на тази нова технология.

⁶ „Европейски стратегически план за енергийните технологии: към бъдеще с нисковъглеродни технологии“ COM(2007) 723, 22.11.2007 г.

Въпреки това факт е, че ще са нужни значителни инвестиции (от порядъка на няколко десетки милиарда евро) за финансирането на демонстрационните електроцентрали и търговското внедряване на технологията. Тъй като не съществува възможност за значително финансиране от бюджета на ЕС, единственият източник за подобна инвестиция са публично-частните партньорства, захранвани предимно от националните бюджети и инвестиции на частния сектор. За националните правителства приходите, породени от продаването на квотите от СТЕ на търг, е очевиден източник на средства за тази цел. За частния сектор неизбежността на прехода към УСВ технологии предлага реални търговски ползи за тези производители на енергия, които се решат първи да навлязат на пазара. Но колкото по-късно започне този процес, толкова по-голяма е вероятността за вземане на решение на политическо равнище за задължително прилагане на УСВ технологията, като единствен начин за напредък по въпроса.

Извършването на промяната

Европейската комисия разгледа различни опции и сценарии, при които водещ принцип бе ограничаването на разходите за европейската икономика в процеса на извършването на промените и съгласуваността на този процес с целите и подхода, приет от Лисабонската стратегия за икономически растеж и заетост. Няма смисъл да се твърди, че предвидените мащабни промени не да изискват икономически усилия. На Комисията счита, че с подходящия дизайн, цената на реформата може да бъде ограничена до 0,5% от БВП на година до 2020 г. Това решение дава по-голяма възможност за икономически просперитет и растеж, отколкото ако се избере бездействието.

За да се постигнат целите на ЕС с минимални разходи, предложението на Комисията се основава на натрупания опит със Системата за търговия с емисии и оставянето на пазарните сили да движат процеса колкото се може повече. Също така предложенията държат сметка за това да се остави възможно най-голяма гъвкавост за вземането на национални решения в рамките на конкретните цели за държавата-членка.

- Бъдещата СТЕ ще поддържа достатъчно високи цени, за да имат предприятията силен търговски интерес да избягват разходите, свързани с квотите по СТЕ.
- Продаването на търг на квотите ще е в полза на по-ефективни инсталации.
- За съкращения извън рамките на СТЕ, държавите-членки ще са свободни да преследват различни стратегии за постигане на необходимите намаления, в зависимост от специфичните за тях обстоятелства.

- Държавите-членки трябва да запазят свободата си да избират съотношенията на различните видове енергия в потреблението си⁷ и да насърчават енергията от възобновяеми източници по различни начини. Въвеждането на система, при която държавите-членки могат да допринасят към целите си за възобновяема енергия, чрез сътрудничество с други държави-членки, оставя възможност да се вземе национално решение докде да се стигне с производството на енергия от възобновяеми източници във вътрешен план.
- Държавни помощи могат правомерно да бъдат използвани за насърчаване на политическата цел за съкращаване на емисиите и повишаването на енергията, произведена от възобновяеми източници. Но използването на държавни помощи в тази област трябва да постигне равновесие между щедра подкрепа за добре насочена помощ за защита на околната среда и запазването на конкуренцията. Ефективната конкуренция е от особена важност за добрата работа на този пазарно ориентиран инструмент. Нови насоки за държавните помощи ще предоставят на държавите-членки рамка за това как помощта може да бъде използвана в подкрепа на по-високо ниво на екологична защита, включително и в областта на енергетиката. Държавните помощи могат да бъдат използвани не само, за да компенсират невъзможността на пазара да отрази правилно разходите, свързани с опазването на околната среда, но и за да насърчи предприятията да внедрят екологично по-безвредни процеси или да инвестират в „зелени“ технологии. Новите насоки оправдават по-специално използването на държавни помощи в случаите, когато високите производствени разходи представляват пречка за навлизането на пазара на възобновяема енергия. Те позволяват пълна подкрепа за превръщането на възобновяемата енергия в търговски изгодна. Новите насоки придават правна сигурност на системите за търговия с емисии и също така предоставят възможност за използването на държавните помощи за улавянето и съхранението на въглерод.

Специалните потребности на енергоемката промишленост

Промишлеността с висока консумация на енергия представлява важна част от икономическата тъкан на Европейския съюз. Тя ще бъде изправена пред особено труден преходен период към въвеждането на по-благоприятни за климата технологии. Освен растящите цени на електроенергията, този тип промишленост, като един от основните източници на емисии, ще трябва при нормални обстоятелства да участва в търговете за квоти по СТЕ: допълнителни разходи, пред които не са изправени конкурентите ѝ в държави без нисковъглеродни мерки. Този факт ще окаже влияние не само върху конкурентноспособността и работните места, но и носи риска за преместването на производството и произтичащото от него замърсяване към държави, които не разполагат с политики за въвеждане на нисковъглеродни технологии. Редица браншове с високо потребление на енергия, като черната и цветната металургия, производството на хартия и хартиена пулпа, производствата на минерална основа, вече изразиха загрижеността си. Въздействието на цените на електроенергията върху

⁷ На срещата си през март 2007 г. Европейският съвет напомни, че енергийната политика за Европа ще се „съобрази изцяло с избора на енергийни източници от държавите-членки“ и, че „всяка държава-членка трябва да реши сама за себе си дали да разчита на ядрена енергия....това трябва да бъде направено с допълнително подобряване на ядрената безопасност и на управлението на радиоактивните отпадъци“.

определени сектори също се увеличи и трябва да му се обърне внимание след получаване на конкретната обосновка.

Необходимо е цялостно международно споразумение, в което се разглеждат горните въпроси. Но при липса на такова или на значителни едностранни действия от страна на конкурентите в секторите с високо потребление на енергия, ЕС трябва да вземе мерки за осигуряването на равноправни условия.

Ето защо пакетът предложения съдържа разпоредби, които позволяват вземането на мерки. Нуждата за предприемане на действия ще се установява при покриването на критерии, които показват, че допълнителните разходи не могат да бъдат поети, без това да има за резултат значителната загуба на пазарни позиции спрямо конкуренти извън ЕС, които не прилагат изискванията за нисковъглеродна икономика. На промишлените браншове, които покриват тези критерии, ще бъдат предоставени безплатно всички или част от полагаемите им квоти по СТЕ. Този ход ще бъде последван от преглед на въздействието на международните преговори, който може да доведе до предложения за промяна в пропорцията на безплатните квоти или изискване за вносителите да участват в търгове по СТЕ за закупуване на квоти заедно с европейските им конкуренти, доколкото подобна система е в съответствие с ангажиментите, поети към Световната търговска организация.

Капацитет за инвестиции

Европейският съвет признава, че амбициозността на предложенията ще постави пред изпитание всички държави-членки. Ето защо Комисията внимателно разгледа икономическото въздействие на предложенията спрямо капацитета на всяка държава-членка да направи необходимите инвестиции. Като се има предвид, че цената за европейската икономика бе изчислена на малко под 0,5% от БВП до 2020 г., Комисията счита, че от държавите-членки не трябва да се изискват инвестиции, които надвишават твърде много тази обща средна стойност. Като има това предвид, Комисията модулира конкретните изисквания за всяка държава-членка, за да позволи едно реалистично ниво на инвестиции в държавите-членки с по-ниски доходи. Модулирането оказва влияние върху три различни аспекта от предложенията:

- Националните цели за съкращаване на парниковите газове извън рамките на СТЕ.
- Националните цели за определяне на дела на възобновяема енергия от общата консумация на енергия в ЕС.
- Тръжните права по СТЕ, като тези права са повече за държавите-членки с по-ниски доходи.

Този подход ще позволи на всички държави-членки да преследват реалистични и постижими цели. Той ще изисква също така реални усилия от всички държави-членки. Но в същото време отваря врати за постигането на амбицията на Европа да се превърне в икономика, която не застрашава околната среда.

Заклучение

През 2050 г. Европа ще изглежда по съвсем различен начин. Това ще е особено видимо в подхода за удовлетворяване потребностите от енергия и начина, по който зачитаме света около нас. Това е визия, която вдъхновява много европейци в наши дни. Хората виждат, че съществуват алтернативи на сегашния ни живот и че Европа може да продължи по пътя на икономическия растеж и създаването на работни места, като в същото време води световните усилия за справяне с климатичните промени. Съществуват също така нови възможности и технологии, от които Европа може да се възползва, както и нови бизнес възможности за производители и доставчици.

Предложенията на Европейската комисия насочват Европа по пътя към това бъдеще. Те целят да предоставят рамката и необходимия стимул за реализирането на политическите амбиции, формулирани по време на пролетната среща на Европейския съвет през 2007 г. и потвърдени на Конференцията от Бали. Предложенията са ключов елемент от усилията на Европа да модернизира икономиката си в отговор на предизвикателствата на 21-ви век.